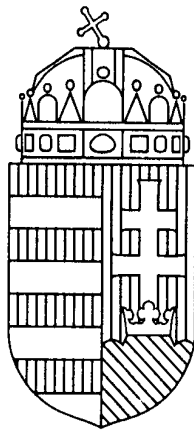

Gazdasági Versenyhivatal

**A GAZDASÁGI VERSENYHIVATAL ELNÖKÉNEK ÉS A
GVH VERSENYTANÁCSA ELNÖKÉNEK KÖZLEMÉNYEI**

EGYSZERŰSÍTETT-ÉS TELJES KÖRŰ ELJÁRÁS

2009. június 5.

Az egyszerűsített- és teljes körű eljárásban engedélyezhető összefonódások megkülönböztetésének szempontjai

A Gazdasági Versenyhivatal Elnökének és a GVH Versenytanácsa elnökének 3/2009. számú közleménye

I. Bevezetés

1.

A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló, módosított 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 36. §-ának (6) bekezdése szerint a Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) elnöke a Versenytanács elnökével együttesen a GVH jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismertető közleményt adhat ki. E közlemények nem kötelező erejűek; funkciójuk annak rögzítése, hogy a jogalkalmazó milyen tartalommal tölti meg a jogszabály rendelkezéseit, összefoglalva a múltban kialakult, illetve a jövőben követni kívánt jogalkalmazási gyakorlatot.

2.

A jelen közlemény azt ismerteti, hogy a GVH milyen szempontok és megfontolások alapján dönt abban a kérdésben, hogy az összefonódás engedélyezése iránti kérelmet a Tpv. 63. §-a (3) bekezdésének ac) pontja szerinti (a továbbiakban: egyszerűsített) vagy a Tpv. 63. §-a (3) bekezdésének b) pontja szerinti (a továbbiakban: teljes körű) eljárásban bírálja el. A közlemény kiadásával egyidejűleg a GVH az 1/2003. számú, illetve az azt módosító 1/2005. számú közleményeket visszavonja. A korábbi közlemények visszavonására és az új közlemény kiadására elsősorban azért került sor, mert a 2009. június 1-től hatályos Tpv.-nek megfelelően az összefonódások értékelése a korábban alkalmazott erőfölény-teszt helyett versenyhatás-teszt alapján történik. Jelen közlemény megteremti az összhangot az egyszerűsített vagy teljes körű eljárásban történő elbírálási szempontok és

- a Tpv. módosított 30. §-ának (2) bekezdése,
- a joggyakorlatban a közlemény legutóbbi (2005. évi) módosítása óta bekövetkezett fejlemények, illetve
- az 1/2008. számú közlemény tartalma

között. Jelen közlemény azokra az összefonódásokra irányadó, amelyek a 2009. június 1-től hatályos Tpv. alapján kerülnek elbírálásra.

3.

A közlemény csak az engedélyköteles összefonódások tekintetében tájékoztat az elhatárolás szempontrendszeréről és részletesen nem tér ki a Tpv. alapján ugyancsak egyszerűsített eljárásban meghozandó azon döntésekre, amikor:

- a kérelmezett (vizsgált) tranzakció nem minősül vállalkozások összefonódásának (Tpv. 63. §-a (3) bekezdésének aa) pontja); vagy
- az összefonódás résztvevőinek nettó árbevételi adatai alapján az összefonódáshoz nem szükséges a GVH engedélye (Tpv. 63. §-a (3) bekezdésének ab) pontja).

4.

Az egyszerűsített és a teljes körű eljárásban elbírálandó tranzakciók megkülönböztetésének szempontjai kidolgozásakor, illetve közzétételekor a GVH szem előtt tartotta a Legfelsőbb Bíróság álláspontját, mely szerint *"a mérlegelési jogkörben hozott döntés felülvizsgálata során a bíróság azt jogosult vizsgálni, hogy a közigazgatási hatóság számba vette-e valamennyi figyelembe vehető mérlegelési szempontot, számot adott-e azok elfogadásáról vagy mellőzéséről. Amennyiben -a jogalkalmazó szerv eljárásában elkövetett-jogszabálysértés nem állapítható meg ... a bíróság felülmérlegelésre nem jogosult."*

5.

A GVH a közlemény kiadásával növelni kívánja a jogbiztonságot, tevékenységének átláthatóságát és kiszámíthatóságát, így segítve elő az egységes és diszkriminációmentes jogalkalmazást. A közlemény ismeretében a vállalkozások összefonódáshoz vezető tranzakcióik előkészítése során fel tudják mérni, hogy milyen esetekben számíthatnak a GVH gyorsabb és olcsóbb eljárására, illetve, hogy milyen típusú információk szolgáltatásával segíthetik azt, hogy a GVH eljárása gyorsabb és olcsóbb legyen.

6.

A közleményben foglaltak a GVH eddigi joggyakorlatát tükrözik. Ezért a vállalkozások - hacsak nem állnak fenn különleges körülmények - számíthatnak arra, hogy a közleményben foglalt feltételek teljesülésének az összefonódás engedélyezése iránti kérelemben történő bizonyító erejű bemutatása esetén kérelmük (a számukra minden szempontból kedvezőbb) egyszerűsített eljárás keretében kerül elbírálásra. A közleményben foglaltak ugyanakkor nem jelentik azt, hogy ne lehetnének olyan további - az eddigi gyakorlat során még nem azonosított - esetek, amelyek egyszerűsített eljárásban elbírálnak.

7.

Ha a további jogalkalmazás során szerzett bővebb tapasztalatok birtokában a GVH azt szükségesnek látja, akkor a jövőben sor kerülhet e közlemény módosítására, illetve tartalmának további részletezésére, pontosítására.

II. A jogszabályi háttér

8.

A Tptv. 30. §-ának (2) bekezdése szerint a GVH nem tagadhatja meg az engedély megadását, ha az összefonódás nem csökkenti jelentős mértékben a versenyt az érintett piacon (Tptv. 14. §), különösen gazdasági erőfölény létrehozása vagy megerősítése következményeként.

9.

A Tptv. 63. §-a (3) bekezdésének ac), illetve b) pontja értelmében az engedélyköteles összefonódások elbírálásakor az érdemi határozatot:

- 45 (illetve az elintézési határidőnek a Tptv. 63. §-ának (6) bekezdése szerinti meghosszabbítása esetén: 65) napon belül kell meghozni, ha az engedély a Tptv. 30. §-ának (2) bekezdése alapján nyilvánvalóan nem tagadható meg (egyszerűsített eljárás), mely esetben a Tptv. 62. §-ának (1) bekezdése alapján az eljárási díj négymillió forint,

- 120 (illetve az elintézési határidőnek a Tptv. 63. §-ának (6) bekezdése szerinti meghosszabbítása esetén: 180) napon belül kell meghozni minden egyéb esetben (teljes körű eljárás), mely esetekben a Tptv. 62. §-ának (1) bekezdése alapján az eljárási díj tizenhatmillió forint.

10.

A Tptv. 63. §-ának (4) bekezdése szerint az eljáró versenytanácsnak az összefonódás engedélyezése iránti kérelem, illetve a hiányok pótlásától számított negyvenöt napon belül az alábbi tartalmú döntések valamelyikét mindenképpen meg kell hoznia.

a) Érdemi határozatban döntés az összefonódásról, melynek tartalma nem csak az egyszerűsített eljárásban történő engedélyezés lehet, mert a Tptv. nem zárja ki a teljes körű eljárás negyvenöt napon belül történő lezárását (ebben az esetben az érdemi határozat magában foglalja az alábbi c) pont szerinti döntést is).

¹

Kf.V.39.361/2001/4. számú Búki Üdítő Kft. kontra GVH, 2003. február 24-i ítélet

b) Az ügyintézési határidő húsz nappal történő meghosszabbítása, melyről nem csak az eljáró versenytanács, hanem a vizsgáló is hozhat végzést. Ebben az esetben (az alábbi *c)* pont szerinti döntés hiányában), az érdemi határozat már csak az összefonódás egyszerűsített eljárásban történt engedélyezése lehet.

c) Teljes körű eljárássá nyilvánítás.

III. Az egyszerűsített eljárásba tartozó összefonódások

III. 1. Általános szempontok

11.

Arra nézve a Tpvt. nem tartalmaz rendelkezést, hogy egy összefonódás mely esetben minősül olyannak, amely "a 30. §-ának (2) bekezdése alapján nyilvánvalóan nem tagadható meg". A Tpvt. 30. §-ának (2) bekezdésére való hivatkozásból következik, hogy azok az összefonódások engedélyezhetők ilyen módon, amelyek nyilvánvalóan nem csökkentik jelentős mértékben a versenyt, különösen azért, hogy létrehoznak vagy megerősítenek gazdasági erőfölényes helyzetet. A nyilvánvalóan engedélyezendő összefonódások körének meghatározása a GVH mérlegelési jogkörébe tartozik.

12.

A Tpvt. eddigi alkalmazási tapasztalatai alapján - egyezően a nemzetközi versenyjogi gyakorlattal - egy összefonódásnak az alábbi (külön-külön vagy együttesen jelentkező) hatásai lehetnek a gazdasági erőfölényes helyzetre és általában is a gazdasági versenyre.

a. Horizontális hatás akkor következik be, ha van olyan érintett piac (áru- és földrajzi piac kombináció), amelynek azonos - akár eladói, akár vevői - oldalán mindkét, az összefonódásban résztvevő vállalkozás-csoport jelen van, vagy reális lehetősége van a piacra történő belépésre. Ekkor az összefonódás miatt csökken az egymással versenyben álló vállalkozások száma, növekszik az összefonódás révén bővülő vállalkozás-csoport piaci részesedése, miáltal jelentős mértékben is csökkenhet a verseny, illetve a vállalkozás-csoport egyedül vagy más vállalkozásokkal közösen gazdasági erőfölényes helyzetbe kerülhet vagy a meglévő gazdasági erőfölény erősödhet. A növekvő piaci részesedés lehetőséget teremthet a vállalkozás-csoport számára kizsákmányoló (például túlzottan magas eladási ár megállapítása) és versenykorlátozó (például piacralépés akadályozása) magatartásokra egyaránt, továbbá növeli a versenyt korlátozó megállapodások létrejöttének, illetve a párhuzamos magatartások esélyét az érintett piacon (koordinatív hatás).

b. Vertikális hatásról akkor beszélünk, ha van olyan érintett piac, amelyen az egyik vállalkozás-csoport eladóként, a másik vállalkozás-csoport pedig vevőként van (lehet) jelen, azaz a két vállalkozás csoport a termelési-értékesítési lánc egymást követő fázisaiban tevékenykedik. Ebben az esetben a köztük meglévő piaci kapcsolat vállalkozáscsoporton belülivé válik. Ez megeremtheti az érdekeltséget arra, hogy ha a vállalkozás-csoport az egyik érintett piacon erőfölényben van, akkor ezzel a másik piacon visszaéljen, vagyis lehetősége nyílik versenyt korlátozó magatartások megvalósítására (például szerződéskötéstől való indokolatlan elzárkózás, árdiszkrimináció).²

c. A portfólió hatás az összefonódás révén létrejövő vállalkozás-csoport által gyártott (forgalmazott) áruk körének bővüléséből adódik. Ez különösen akkor járhat káros versenyhatásokkal, ha egymást kiegészítő (azonos vevők által vásárolt) áruk gyártói (forgalmazói) kerülnek egy vállalkozás-csoportba. Ebben az esetben ugyanis, ha az egyik vállalkozás-csoport valamely áru(k) piacán magas piaci részesedéssel rendelkezik, akkor az összefonódás következtében bővülő vállalkozás-csoport más áru(k) piacán képes lehet versenykorlátozó magatartás (pl. árukapcsolás) érvényesítésére.³

d. Konglomerátum hatásról akkor beszélhetünk, ha - jóllehet külön-külön vizsgálva egyetlen érintett piacon sem jön létre vagy erősödik meg gazdasági erőfölényes helyzet - összességében számottevően javul a vállalkozás-csoport vagyoni, pénzügyi illetve jövedelmi helyzete, melyek a gazdasági erőfölény meghatározó tényezői (Tpvt. 22. §-a (2) bekezdésének b. pontja), és alapot adhatnak versenyt korlátozó stratégiák (pl. felfaló ár) alkalmazására.

² Ld. Vj-182/2001 Hungaropharma összefonódás

³ Ld. Vj-116/2001 Matáv Rt./ Group 4 Securitas Biztonsági Szolgálat összefonódás

13.

A Tpvt. 22. §-a szerinti gazdasági erőfölény komplex fogalom, annak, illetve a verseny jelentős mértékű csökkenésének megállapítása az adott vállalkozás piaci helyzetének és működési feltételeinek széleskörű elemzését igényli. A verseny jelentős mértékű csökkenésének – ezen belül a gazdasági erőfölény létrejötte, illetve erősödése lehetőségének – kizárása ennél lényegesen egyszerűbb feladat. Az összefonódásban a Tpvt. 26. §-a értelmében érintett résztvevők együttesének bizonyos mértékű érintett piaci részesedése alatt ugyanis – egészen speciális eseteket leszámítva – nyilvánvalóan nem kell a verseny jelentős mértékű csökkenésével, különösen a gazdasági erőfölény kialakulásával számolni. A Tpvt. 14. §-a szerint értelmezett érintett piaci részesedés az esetek túlnyomó többségében egyértelműen számszerűsíthető. Mindezek alapján az összefonódás engedélyezésének nyilvánvalóságát indokolt az összefonódás megvalósulása esetén kialakuló piaci részesedésekhez kötni.

14.

A magyar versenyfelügyeleti gyakorlat a 25-30 százalékot el nem érő piaci részesedést tekinti olyannak, amely alatt egy vállalkozás-csoport egyedüli erőfölényes helyzete nem valószínűsíthető. A verseny jelentős mértékű csökkenésének nyilvánvaló kizárását azonban – a horizontális összefonódások esetében – a fenti mértéknél alacsonyabb piaci részesedéshez szükséges kötni, mert az összefonódás létrehozhat vagy megerősíthet olyan oligopol piaci struktúrát, amely az összefonódás révén létrejövő vállalkozás-csoport és más vállalkozások közötti koordináció veszélyét növelve vezethet a verseny jelentős mértékű csökkenéséhez, sőt közös gazdasági erőfölényes helyzet kialakulásához vagy erősödéséhez.

III. 2. Az egyszerűsített eljárásban engedélyezhető összefonódások csoportjai

15.

Az előzőekben részletesen kifejtettek alapján a Gazdasági Versenyhivatal az engedélyköteles összefonódások alábbi csoportjaira alkalmazza az egyszerűsített eljárást:

i. Az összefonódásnak horizontális, vertikális és portfólió hatásai sincsenek, vagyis:

- a. nincs olyan érintett piac, amelyen az összefonódásban résztvevő legalább két vállalkozás-csoport jelen van; és
- b. nincs olyan érintett piac, amelyen az összefonódásban résztvevő bármely két vállalkozás-csoport vevő-eladó kapcsolatban van (lehet) egymással; és
- c. az összefonódásban résztvevő vállalkozás-csoportok semmilyen formában (gyártás, forgalmazás stb.) nem érdekeltek egymást kiegészítő áruk piacain.⁴

ii. Az összefonódásnak van horizontális és/vagy vertikális és/vagy portfólió hatása, de:

- a. nincs olyan érintett piac, amelyen a vállalkozás-csoportok együttes részesedése meghaladja a 20 százalékot;⁵ és
- b. nincs olyan, az összefonódásban érintett bármely két vállalkozás-csoportot (mint vevőt és eladót) összekötő érintett piac, amelyen akár az eladó, akár a vevő vállalkozás-csoport egyedüli piaci részesedése meghaladja a 25 százalékot;⁶ és
- c. nincs olyan a portfólió hatással érintett piac, amelyen valamelyik vállalkozás-csoport egyedüli piaci részesedése meghaladja a 25 százalékot.⁷

iii. Az összefonódó vállalkozás-csoportok együttes részesedése valamely érintett piacon meghaladja ugyan a 15.ii.a. pontban rögzített küszöbértéket, azonban az összefonódás következtében a piaci koncentráció növekedése ezen az érintett piacon csekély mértékű. E pont alapján az egyszerűsített eljárásban engedélyezhető az összefonódás, ha:

- a. az ezen az érintett piacon legnagyobb piaci részesedéssel rendelkező érintett vállalkozás-csoport figyelmen kívül hagyásával az összefonódásban érintett többi vállalkozás-csoport együttes piaci részesedése ezen az érintett piacon nem haladja meg az 5 százalékot; és

⁴ Ld. Vj-002/2001 VNU/AC Nielsen összefonódás

⁵ Ld. Vj-151/2002 Volán Tefu Rt./HC Invest Szállítványozási Rt. összefonódás

⁶ Ld. Vj-183/2001 Siemens/TraffiCOM összefonódás

⁷ Ld. Vj-135/2002 Bige Holding Invest Beruházási és Befektetési Kft/Nitrogénművek Vegyipari Rt összefonódás

b. ezen az érintett piacon van az összefonódásban résztvevő legnagyobb vállalkozás-csoporthoz hasonló piaci részesedésű versenytárs vállalkozás; és

c. az összefonódás a lehetséges verseny lényeges csökkenését sem eredményezheti, mert alappal feltételezhető, hogy a jelenleg alacsony piaci részesedésű vállalkozás részesedése a jövőben sem növekedhet érezhetően.

16.

A 15.i. pont alatti feltételek teljesülése esetén is teljes körű eljárásban bírálható el az összefonódás, ha a konglomerátum hatás révén a korábban gyengébb vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzettel rendelkező vállalkozás-csoport

a. pénzügyi-vagyoni helyzete lényegesen erősödik;

b. részesedése valamely érintett piacon meghaladja a 30 százalékot; és

c. a piac jellemzői alapján reális veszély mutatkozik a jobb helyzetre alapozódó versenyt korlátozó stratégiák (pl. felfaló ár) alkalmazhatóságára.

17.

A 15. és 16. pont szerinti érintett piaci részesedések meghatározásakor az érintett vállalkozás-csoportok egyikébe sem tartozó közösen irányított vállalkozások részesedései egyenlő arányban kerülnek megosztásra az irányító vállalkozás-csoportok között.⁸

III. 3. Információs feltételek

18.

Az egyszerűsített eljárásnak az előzőek szerinti érintett piaci részesedési küszöbértékek teljesülése (túl nem lépése) szükséges, de nem elégséges feltétele. Nem alkalmazható egyszerűsített eljárás, ha az érintett piacot vagy a felek piaci részesedését nehéz meghatározni. Ezért az egyszerűsített eljárás további szükséges feltétele az, hogy a piaci részesedés az elintézési határidőn belül rendelkezésre álló, egyértelmű, továbbá objektív vagy ellenőrizhető információkra és adatokra alapozódjon

- az egyes érintett (áru- és földrajzi) piacok meghatározása és teljes forgalmára (méretére) vonatkozó adatok; valamint

- az összefonódással érintett vállalkozások beazonosítása

tekintetében egyaránt.

19.

Az érintett piac, illetve az érintett vállalkozások piaci részesedéseinek meghatározása akkor:

a. egyértelmű, ha az érintett piachoz tartozó egyes termékekről és azok egymás közötti (helyettesítési, kiegészítő, vertikális) kapcsolatairól, a piac földrajzi kiterjedéséről, továbbá az érintett piac méretéről egyaránt világos és könnyen áttekinthető adatok közlésén alapszik, mégpedig oly módon, hogy az adatok a szóbanjehető legszűkebb piac meghatározás mellett is módot adjanak a piaci részesedések kiszámítására,

b. objektív, ha az érintett piac meghatározása és mérete nem (csak) az érintett vállalkozások vélekedésén, becslésén alapul, hanem azt szakmai körökben elismert források, felmérések is alátámasztják (ideértve a Gazdasági Versenyhivatal korábbi eljárásait és gyakorlatát is);

c. ellenőrizhető, ha az érintett vállalkozások által közölt adatok és információk más forrásokból (versenytársak vagy üzleti partnerek közlései, szakcikkek stb.) is megerősíthetők.

⁸

Ld. Vj-196/2005 Tate and Lyle Holland B.V./Eastern Sugar B.V. összefonódás

20.

Lényeges ugyanakkor az is, hogy az érintett piac (illetve a piaci részesedések) meghatározása nem cél, hanem eszköz a versenyhatások felméréséhez. Ezért nem szükséges az érintett piac pontos meghatározása abban az esetben, ha az érintett piaci részesedés meghatározása nélkül is kizárható a verseny jelentős mértékű csökkenése, a gazdasági erőfölény létrejötte vagy erősödése.

IV. Teljes körű eljárások

21.

A Tpv. 63. §-a (3) bekezdésének ac) pontja az egyszerűsített eljárást a Tpv. 30. §-ának (2) bekezdéséhez köti. Ebből következően mindenképpen teljes körű eljárásnak minősül, ha

a. az engedély megtagadásra kerül, vagy

b. az engedélyhez feltétel vagy kötelezettség előírása kapcsolódik (Tpv. 30. § (3) bekezdés), kivéve, ha a versenyprobléma könnyen azonosítható, és egyszerű annak megítélése, hogy milyen feltétellel orvosolható, valamint

- a beadott kérelem már tartalmazza a kérelmező által előre látott és nem vitatott versenyproblémához kötődő vállalást; és
- a vállalások mellett teljesülnek az egyszerűsített eljárás 15-16. pont szerinti feltételei.⁹

Budapest, 2009. június 5.

⁹

Ld. Vj-210/2005 Magyar Telekom/Dataplex összefonódás